- Ενοικιάζεται Φύλακας Άγγελος στο Θέατρο Σημείο-

Τέχνης Φύλακας Άγγελος

της Ειρήνης Μ. Μουντράκη

Ο Παύλος Μάτεσις αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κεφάλαια του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου, τόσο μέσα από την πλούσια μεταφραστική του δραστηριότητα, που στο σύνολο της είναι ικανή να αποτελέσει έναν έγκυρο πλοηγό στην παγκόσμια δραματουργία, αλλά κυρίως μέσα από το συγγραφικό του έργο που ήρθε την δεκαετία του '60 να ανανεώσει το δραματουργικό τοπίο, να προσπεράσει και να υπονομεύσει την επικρατούσα ηθογραφία και να οδηγήσει την θεατρική γραφή σε λύσεις που υπέρκειντο της επικρατούσας τεχνικής.

Ένας συγγραφέας που από το πρώτο του κιόλας έργο, το μονόπρακτο «Η Τελετή» το 1967, είναι ώριμος, δεν μπορεί με το πέρασμα του χρόνου παρά να προσφέρει στο θέατρο «μεγάλα» έργα. Το *Ενοικιάζεται Φύλακας Άγγελος* είναι μία μπαλάντα της φθοράς, μία κατακραυγή για την εκποίηση της ζωής και της ανθρώπινης ύπαρξης, μία λεπτομερής και προσεκτικά σχεδιασμένη κατάρριψη των αξιών, των θρησκευτικών δοξασιών, των κοινωνικών συμβάσεων. Η καταλυτική, ισοπεδωτική σάτιρα και το πικρόχολο χιούμορ είχαν άλλωστε πάντοτε τη θέση τους στο έργο του Παύλου Μάτεσι. Ωστόσο, ξεσκεπάζοντας τις προσβολές της κοινωνίας απέναντι στα «ιερά» ο συγγραφέας γίνεται ευσεβής υπέρμαχος τους.

Ένα ζευγάρι, ο Άντρας και η Γυναίκα, αποφασίζει να κάνει κάτι σημαντικό, κάτι ξεχωριστό. Κάτι που θα ταράξει την κοινωνική τους ηρεμία, θα κάνει τους φίλους τους να ζηλέψουν και θα οδηγήσει τους ίδιους στην αιώνια δόξα. Να αγιοποιηθεί. Να πορευθεί μέσω του πόνου προς την κατάκτηση του φωτοστεφάνου. Να διεκδικήσει το απολυτήριο του για την παρατεταμένη του θητεία στη ζωή, η οποία ανάγεται σε μια αγγαρεία.

Η ματαιότητα των επιδιώξεων του ανθρώπου, μοτίβο ήδη από την *Τελετή*, επανέρχεται. Η ουσία των πραγμάτων περνάει στην λήθη. Η ίδια η πράξη επικρατεί των αιτίων που την προκαλούν. Ο άνθρωπος απαρνείται θεσμούς, αξίες, ιδεολογίες, στόχους και όνειρα. Απαρνείται σταδιακά ακόμα και το ίδιο του το σώμα. Το σώμα του δεν λειτουργεί φυσιολογικά, υφίσταται ανώδυνους ακρωτηριασμούς, η μνήμη του υποχωρεί. Οι δεσμοί με τους ανθρώπους χάνονται, η μητέρα, το παιδί δεν γίνονται παρά άγνωστοι. Οι ταυτότητες χάνονται. Δεν είναι πια αναγνωρίσιμοι. Η αποδέσμευση από την μάσκα έρχεται μόνο με τον θάνατο, όταν η αληθινή ύπαρξη βρίσκεται κλεισμένη σε μια σακούλα νάιλον.

Το ζευγάρι του *Ενοικιάζεται Φύλακας Άγγελος* συγγενεύει με το ζευγάρι του *Περιποιητή Φυτών*. Άνθρωποι που προσδοκούν την πολυπόθητη αλλαγή του πεπρωμένου τους, άνθρωποι που παλεύουν να επιτύχουν αυτό για το οποίο δεν ήσαν προορισμένοι. Άνθρωποι που έμαθαν να περιμένουν αυτό που φοβούνται να αντιμετωπίσουν και που δεν ξέρουν αν θα έρθει. Που η ύπαρξη τους καθορίζεται από το υγρό στοιχείο, που περιθάλπουν όστρακα στο κορμί τους και τα αφήνουν να τρέφονται από αυτό, που το χρήμα δεν είναι τίποτα άλλο παρά κομμένο χρυσόχαρτο. Άγγελοι που κινούνται στη σκηνή, που πέφτουν σημαδεμένοι από ένα όπλο, ψυχές που φεύγουν συνοδευόμενες από τον ψυχοπομπό - οδοκαθαριστή Ερμή.

Η σκηνική διαμόρφωση του χώρου από τον Γιώργο Πάτσα, με κύριο μέσο το αγαπημένο του υλικό, την κουρτίνα γάζας, υπογραμμίζει την επιθυμητή απουσία συγκεκριμενοποίησης του χώρου δράσης. Οι ενδυματολογικές επιλογές της Τότας Πρίτσα, λευκές, λινές, συμπράττουν. Ο ρεαλισμός του χώρου τινάζεται στον αέρα.

Σε μια ατμόσφαιρα μεταφυσικού τρόμου, ενός μαγικού ρεαλισμού, ενός ετεροκλήτου συνδυασμού υπαρξιακού και υπερρεαλιστικού θεάτρου, ο Παύλος Μάτεσις τοποθετεί την δράση. Μία εσωτερική δράση που προέρχεται από τον λόγο. Στο στοιχείο αυτό στηρίχθηκε ο Νίκος Διαμαντής, σκηνοθέτης ικανός που δουλεύει με προσοχή πάνω σε δύσκολα έργα, για

να βρει το κλειδί για την αποκωδικοποίηση του κειμένου. Και ως ένα βαθμό το πέτυχε. Η ολοκληρωτικά δοσμένη Ιωάννα Μακρή και ο συχνά ατυχώς συγκρατημένος Κώστας Καστανάς προσπαθούν να ισορροπήσουν και να συντονιστούν ερμηνευτικά, χάνοντας ωστόσο κάποιες στιγμές την ουσία και μένοντας στην επιφάνεια. Η Μητέρα, της Γεωργίας Θεοδωρακοπούλου, αναζητά και αρνείται την δική της αλήθεια, ο Αινιγματικός Νέος Κύριος με τους τύπους των ήλων, Κώστας Κάππας, σβήνει τα σημάδια από τα χέρια του, οι γείτονες, Αυγουστίνος Ρεμούνδος και Κωνσταντίνος Κυριακού, υπάρχουν για να αδιαφορούν και να ελεούν, ενώ ο οδοκαθαριστής Κώστας Βελέντζας μαζεύει αδιακρίτως σκουπίδια και ψυχές στο καλάθι του. Με μία επιφανειακή ηρεμία, όλοι βιώνουν τον τρόμο μπροστά στο άγνωστο, απαρνούνται σταδιακά αλλά ολοκληρωτικά την ύπαρξη τους. Όμως δεν είναι εύκολο για τους ηθοποιούς να συλλάβουν όλες τις πτυχές των ηρώων που καλούνται να ερμηνεύσουν. Γιατί οι ήρωες του Παύλου Μάτεσι έχουν ένα μεγάλο μειονέκτημα: Είναι μπροστά από την εποχή της δημιουργίας τους.

περιοδικό ΑΝΤΙ, τεύχος 785, 4 Απριλίου 2003